

Marie van de Middelhaai d'r groot Vlèemes en Haorsteegs woordenboek, **D**

Marie van de Middelhaai zingt al 15 jaar in Vlijmens dialect en is bezig een dialectwoordenboek samen te stellen. Omdat zij is opgevoed door een Haarsteegse moeder en een Vlijmense vader richt zij zich op deze dialecten. Beide dialecten zijn niet uniek, maar hebben net als de andere Langstraatse dialecten dezelfde basis als het Midden-Brabants. Iedere week verschijnt een nieuwe letter met enkele dialectwoorden en iets uit de grammatica.

† = oud (bijna) vergeten woord * = nieuw woord van jonge generatie
[] = fonetisch schrift H = Haarsteeg V = Vlijmen

daas [da:s] - daske (H), deske (V) (den, 'nen) = das. *Zit m'n daske góèd? = Zit m'n dasje goed*

dabberen - dabberde - gedabberd [dabərə]

1. knoeien. *Zit nie zo te dabberen! = Zit niet zo te knoeien!*
2. lopen van een peutertje. *Kekt 'em daar 'es hénen dabberen.*
= *Kijk hem daar eens heen drentelen.*
3. door iets nats of plakkerigs lopen. *Die jong die lóòpen aalt dèùr de plaassen te dabberen. = Die kinderen lopen altijd door de plassen heen te plenzen.*

dóòs [do:əs] (de, 'n) - du(r)ske, dúske, *dóske. ***dóòs** [do:s] (de, 'n) - *duske, **dóske

1. doos, kartonnen opbergbox. 'n **Verhúisdóòs.* = 'n*Verhuisdoos.*
2. poepdoos, plee. *Ze zit al 'n uur op de dóòs. = Ze zit al 'n uur op de plee.*
3. domme lijzige vrouw. *Hullie Bets is mer 'n dúske, war? = Hun Bets is maar 'n doetje, nietwaar?*

driek [drik] (den, 'nen) = suffe, onhandige man.

Óónze Jan is toch zonnen driek! = Onze Jan is toch zo'n sufferd.

dizjeneeke [dizənejkə] ('t, 'n) van het Franse *dejeuner*: *ontbijten* = ontbijtsetje (bordje met kop en schotel), vroeger vaak cadeau gegeven met de Heilige Communie.

dòèrak [durak] (den, 'nen) = kwajongen.

Die doerakken ùit de straot. = Die deugnieten uit de straat.

Grammatica: tweeletterklanken

Ons dialect kent niet alleen meer *e*- en *o*-klanken dan het Nederlands, maar ook meer tweeletter-klanken. Sommige tweeletterklanken komen in ons dialect elk op drie verschillende manieren voor:

- korter dan het Nederlands: èù, iè, òè, ùi, ùù
- identiek aan het Nederlands: eu, ie, oe, ui, uu
- langer dan het Nederlands: éú, íé, óé, úí, úú

Van kort naar lang wordt dat dan:

eu -> *dèùrke, gèùtje* (korter dan NLS), *zeu* (= *pissebed*), *deur* (idem als NLS), *géút* (langer dan NLS)

ie -> *kwetièrke, mièrke* (korter dan NLS), *briefke, kwetier* (idem als NLS), *bríéf* (langer dan NLS)

oe -> *bòèrke* (korter dan NLS), *bloemke, boer* (idem als NLS), *póés* (langer dan NLS)

ui -> *mùiske* (korter dan NLS), *truike* (idem als NLS), *múís* (langer dan NLS)

uu -> *bùùrten* (korter dan NLS), *muuj, zuur* (idem als NLS), *zúúken* (langer dan NLS)

De *eu* en de *oe* kennen nog een oude zangerige vierde klank: *†èù (éúù): knèùp* en *†òè (óéé): góèd.*

De doerakken ùit de straot.

(Foto: Marie van de Middelhaai)

